

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ТЕХНІЧНІ РЕЗЕРВИ У СТРАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЕКТІ ЗАКОНУ «ПРО СТРАХУВАННЯ» ТА ЇХ ВІДПОВІДНІСТЬ ПОЛОЖЕННЯМ SOLVENCY II³

Швагер О. А., асистент кафедри міжнародного,
європейського права та цивільно-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету
(Україна)

Основні виклики для України в реформуванні страхового законодавства полягають у досягненні економічного зростання, технологічних інновацій та глобальної конкурентоспроможності та у вирішенні ризиків, спричинених різними чинниками, в тому числі і пандеміями. Тож зараз, як ніколи, надзвичайно важливо, щоб регулювання та нагляд за страховою діяльністю зберігали здатність страховиків відігравати важливу роль, яку вони відіграють у економічному житті країни.

Також слід враховувати питання європейської гармонізації, оскільки національні страхові схеми суттєво відрізняються від тих, що існують у Європейському Союзі, зокрема і в частині реалізації принципів страхової діяльності, що забезпечують захист прав споживачів страхових послуг.

Одним із механізмів захисту прав споживачів страхових послуг передбачених у нормативних документах Європейського Союзу з питань регулювання страхової діяльності є затвердження технічних резервів страховика.

У Верховній Раді України зареєстрований проект закону №5315 «Про страхування». Цей документ викладає в новій редакції чинний застарілий профільний закон і містить норми щодо діяльності страховиків та норми, які стосуються договорів страхування, посередників та взаємодії зі споживачами страхових продуктів.

Законопроект враховує ключові вимоги законодавства Європейського Союзу, які Україна зобов'язана виконувати відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС, а також принципи Міжнародної асоціації органів страхового нагляду (IAIS). У разі ухвалення закон буде вводиться у дію із відстроченням через два роки після його підписання Президентом. Так учасникам ринку буде наданий перехідний період на приведення своєї діяльності у відповідність до закону [1].

Одним із питань, що вирішує зазначений законопроект є інституційні характеристики страхових організацій, у тому числі, що стосуються вимог до капіталу, технічних резервів, резервів податкових відрахувань, аудиту та корпоративного управління.

³ Дослідження проведено на виконання міжнародного проекту в сфері освіти «619998-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг» (спільний проект СумДУ, Еразмус+ Жан Моне Фонду та Виконавчого агентства з питань освіти, аудіовізуальної діяльності та культури за підтримки ЄС)). Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Слід зазначити, що встановлені вимоги до капіталу страхових організацій та технічних резервів є одним із ключових елементів у механізмі захисту прав та інтересів споживачів страхових послуг.

Враховуючи вище викладене, вважаємо за необхідне зазначити наступне.

Пункт 53 Директиви 2009/138/ЄС Європейського парламенту та ради від 25 листопада 2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування (Solvency II) визначає наступне: щоб дозволити страховим та перестраховувальним організаціям виконувати їх зобов'язання по відношенню до власників страхових полісів і бенефіціаріїв, держави-члени повинні вимагати від даних організацій затвердити відповідні технічні резерви. Принципи і страхові та статистичні методології, які лежать в основі розрахунку даних технічних резервів, повинні бути гармонізовані у всьому Співтоваристві для досягнення кращої порівнюваності та прозорості.

Слід зазначити, що у проєкті закону № 5315 «Про страхування» передбачені наступні положення щодо регулювання питання технічних резервів, зокрема: частинами 1 та 2 статті 29 «Управління ризиками» визначено, що система управління ризиками включає андерайтинг та формування технічних резервів; статтею 31 передбачено виконання актуарної функції страховиком, яка в свою чергу охоплює - координацію процесу розрахунку технічних резервів; забезпечення адекватності та прийнятності методологій та моделей, а також припущень у розрахунку технічних резервів; підтвердження розмірів сформованих технічних резервів; оцінку достатності і якості даних, що використовуються для розрахунку технічних резервів; інформування органів управління страховика та Регулятора про надійність та достатність розрахунків технічних резервів.

Можливість надання контролюючим органам об'єктивних та практично обґрунтованих повноважень щодо визначення належних технічних резервів має на меті вирішити ряд проблем, пов'язаних із системою контролю платоспроможності.

Пунктом 38 статті 1 проєкту закону № 5315 «Про страхування» визначено, що «Регулятор - НБУ». Відповідно до частини 9 статті 3 зазначеного проєкту, Регулятор має право встановлювати вимоги до діяльності з надання окремих допоміжних послуг на ринку страхування, зокрема до актуарної діяльності, діяльності з оцінки збитків, надання допомоги (асистанс), та вимоги до надавачів допоміжних послуг.

Положення статей 12, 13, 25, 26, 28, 29, 31, 35, 43, 45, 65, 95, 113, 114, 120 аналізованого проєкту підтверджують належність контрольних повноважень НБУ щодо формування та забезпечення технічних резервів компаній, що провадять страхову діяльність.

Слід зазначити, що включення до проєкту закону № 5315 «Про страхування» положень Solvency II, відображає євроінтеграційні прагнення законодавця та регулятора. Про результати запровадження зазначених положень на етапі проєкту закону говорити ще зарано, проте досвід європейських країн у зазначеній сфері дає можливість стверджувати, що встановлення технічних резервів для страхових компаній та відповідно контрольних повноважень окремих органів є ефективними методами контролю, що сприятимуть розвитку мікроекономічного середовища, розвитку страхового та фінансового ринку, а

також сприяти загальній правовій та економічній «якості» таких компаній. Встановлення технічних резервів важливе для забезпечення платоспроможності страховика та його функціонування на ринку, а також убезпечить споживачів страхових послуг від негативних наслідків діяльності страховика.

Література

1. Новий закон про страхування підвищить прозорість, капіталізацію та стійкість страхового ринку URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/noviy-zakon-pro-strahuvannya-pidvischit-prozorist-kapitalizatsiyu-ta-stiykist-strahovogo-rinku>

2. Директива 2009/138/ЄС Європейського парламенту та ради від 25 листопада 2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестрахування (Solvency II) URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj>

3. Проект закону №5315 «Про страхування» від 29.03.2021 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71544